

بایسته‌های عملی

روشن‌تر شدن تحقیق در علم حقوق

دکتر محمدجواد جاوید

عضو هیأت علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

سرشناسه : جاوید، محمدجواد، ۱۳۵۳-
 عنوان و نام پدیدآور : بایسته‌های عملی روش تحقیق در علم حقوق / محمدجواد جاوید.
 مشخصات نشر : تهران: خرسندی، ۱۳۹۶-
 مشخصات ظاهری : ۳۲۷ ص.
 شابک : 978-600-114-826-2
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیبا
 یادداشت : کتابنامه. ص. ۳۳۱-۳۳۹.
 موضوع : حقوق -- تحقیق -- روش‌شناسی
 موضوع : Law -- Research -- Methodology :
 رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۶ ب۲ ج ۸۵/ک
 رده‌بندی دیویی : ۳۴۰/۰۷۲
 شماره کتاب‌آسی‌لی : ۴۹۲۸۱۴۶

انتشارات خرسندی

تهران، خیابان انقلاب - خیابان فخر رازی - خیابان ابائی نژاد - نرسیده به خیابان دانشگاه -

پلاک ۱۷۴ - واحد ۲

تلفن: ۵-۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۵-۶۶۴۹ ۵۸۴

فروشگاه شماره ۱: دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، پلاک ۶، تلفن: ۶۶۴۱۰۲۰۳

فروشگاه شماره ۲: میدان انقلاب، خ منیری جاوید (اردیبهشت)، پلاک ۶، تلفن: ۶۶۷۵۵۹۱۰-۶۶۹۵۰۷۵۹

فروشگاه شماره ۳: خ انقلاب، نرسیده به میدان فردوسی، کوچه شهید براتی، دانشکده حقوق، دانشگاه آزاد، طبقه

زیرین (قسمت کتابفروشی): ۶۶۷۵۵۹۱۰

پست الکترونیک: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: www.Khorsandypub.com

بایسته‌های علمی (روش تحقیق در علم حقوق)

محمد جواد جاوید

چاپ اول: ۱۳۹۶ -

شمارگان: ۵۰۰ جلد

صفحه‌آرایی: الهام پیدایی

قیمت: ۲۸۰,۰۰۰ ریال

ISBN: 978-600-114-826-2

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۴-۸۲۶-۲

فهرست اجمالی مطالب

۱۱	مقدمه
۱۳	فصل ۱. بایسته‌های مقدماتی تحقیق
۱۵	گفتار ۱. اندیشیدن درباره موضوع تحقیق
۱۷	مبحث ۱. به چه بیندیشیم؟
۱۸	مبحث ۲. کسره بیندیشیم؟
۱۹	مبحث ۳. چرا بیندیشیم؟
۲۲	گفتار ۲. خواندن درباره موضوع تحقیق
۲۲	مبحث ۱. چه بخوانیم؟
۲۳	مبحث ۲. چگونه بخوانیم؟
۲۹	مبحث ۳. چرا بخوانیم؟
۳۰	مبحث ۴. تذکر یک قاعده کلی
۳۱	گفتار ۳. نوشتن درباره موضوع تحقیق
۳۲	مبحث ۱. چه بنویسیم؟
۳۳	مبحث ۲. چگونه بنویسیم؟
۳۵	مبحث ۳. چرا بنویسیم؟
۳۷	فصل ۲. نقشه راه‌نما و طراحی چرخه تحقیق
۳۹	گفتار ۱. چرخه تحقیق در یک نگاه
۴۰	مبحث ۱. چهارده مسأله اساسی یک تحقیق
۴۴	مبحث ۲. تحقیق مبتنی بر طرح‌نامه تحقیقاتی
۴۵	گفتار ۲. انتخاب عنوان تحقیق
۴۵	مبحث ۱. مصدر و منشأ عنوان
۵۵	مبحث ۲. ویژگی‌های یک عنوان خوب
۶۵	گفتار ۳. نوع تحقیق
۶۶	مبحث ۱. نوع تحقیق مبتنی بر متغیر زمان
۷۳	مبحث ۲. نوع تحقیق مبتنی بر متغیر مکان
۷۹	مبحث ۳. نوع تحقیق مبتنی بر جنس داده‌ها

۸۵	مبحث ۴. نوع تحقیق مبتنی بر غایت و کارایی نهایی
۹۲	مبحث ۵. نوع تحقیق با توجه به ماهیت پژوهش و پرسش اصلی
۱۰۱	گفتار ۴. بیان مسئله تحقیق
۱۰۴	گفتار ۵. پرسش اصلی تحقیق
۱۰۸	گفتار ۶. پیشینه موضوع و ادبیات موجود
۱۰۸	مبحث ۱. مرز سابقه موضوع و ادبیات موجود
۱۱۴	مبحث ۲. فواید مطالعه ادبیات موضوع
۱۱۶	گفتار ۷. هدف تحقیق و ضرورت پژوهش
۱۲۲	گفتار ۸. شناسایی متغیرهای تحقیق
۱۳۰	گفتار ۹. تدوین فرضیه اصلی تحقیق
۱۳۴	گفتار ۱۰. آزمون فرضیه‌های فرعی تحقیق
۱۳۸	گفتار ۱۱. روش گردآوری اطلاعات
۱۴۰	مبحث ۱. هدف
۱۵۲	مبحث ۲. مصاحبه
۱۶۲	مبحث ۳. پیمایش
۱۷۲	مبحث ۴. تحلیل محتوا
۱۸۱	گفتار ۱۲. نتایج تحقیق
۱۸۳	گفتار ۱۳. سازمان‌دهی پژوهش
۱۸۳	مبحث ۱. شمای کلی و فهرست مطالب براساس محتوا
۱۸۶	مبحث ۲. شیوه استخراج و تنظیم فهرست مبتنی بر سوابق
۱۸۷	گفتار ۱۴. مفاهیم کلیدی
۱۸۸	گفتار ۱۵. منابع
۱۸۹	فصل ۳. شیوه‌های ارجاع دهی و تنظیم کتابنامه
۱۹۰	گفتار ۱. شیوه‌های ارجاع‌دادن
۱۹۳	مبحث ۱. ارجاع در پانویس
۱۹۹	مبحث ۲. شیوه ارجاع درون‌متنی
۲۰۶	گفتار ۲. شیوه‌های تنظیم کتابنامه و منابع
۲۰۷	مبحث ۱. تنظیم منابع به روش شیوه‌نامه شیکاگو
۲۱۲	مبحث ۲. ارجاع در فهرست منابع و مأخذ به روش APA
۲۲۷	فصل ۴. شیوه تدوین پایان‌نامه
۲۵۳	فصل ۵. اصول عملی نگارش مقاله علمی

۲۵۵	گفتار ۱. انواع مقاله
۲۵۷	گفتار ۲. انواع مجله
۲۵۸	گفتار ۳. شیوه نگارش مقاله
۲۷۱	فصل ۶. جستجوی اینترنتی و ابزارهای نوین تحقیقی
۲۷۳	گفتار ۱. جستجو در اینترنت
۲۷۳	مبحث ۱. جستجوی واژه‌ها و تصاویر
۲۷۵	مبحث ۲. عملگرهای جستجو در گوگل
۲۸۱	مبحث ۳. دستیابی به اطلاعات کنفرانس‌ها در اینترنت
۲۸۲	گفتار ۲. منابع اینترنتی
۲۸۷	فصل ۷. رهنمای ارائه مقاله به صورت پوستر
۲۹۲	پوست. شیوه استفاده از ده نرم افزار منبع
۳۱۷	منابع
۳۱۹	فهرست تفصیلی

مقدمه

این کتاب به زبانی ساده و بیشتر عملی، شیوه‌ای قابل ارزیابی را برای تحقیقات علمی در حقوق ارائه می‌دهد. رویکرد کلان آموزشی در این کتاب مبتنی بر روشهای تحقیق در مکتب حقوق اثباتی است. این رویکرد در حقوق نسبتاً جدید و در راستای علوم مدرن است. چون دانش مدرن مدعی روشی تازه برای مسائل خود بود که از نوعی فهم عمومی و جهان‌شمول برخوردار بود. کتاب حاضر این دغدغه را مهم می‌داند و لذا بایسته‌ها در روش تحقیق در حقوق یک تریب علمی و عملی است. با استفاده از این شیوه کوشیده‌ایم تا مهمترین موضوعات و مسائل روش تحقیق مرتبط با حقوق را بدون تحلیل نظری بیان نماییم. در این نوع نگارش فرض بر این است که بسیاری از دانش‌های معاصر ما از جمله علم حقوق با تکیه بر همین اصول سه‌گانه تکرارپذیری، تجربه‌پذیری و تعمیم‌پذیری قابل درک بهتر و دقیق‌تر است.

این ویژگی علم جدید در تحقیق بسیار ارزشمند است. چون رونق علم باعث شد مجموعه‌ای از دانش‌های انسانی نیز برای آنکه علم شود، شونده، ناگزیر برخوردار از ویژگی‌ها سه‌گانه فوق باشند. هرچند روش‌های قدیم بیشتر تأرایش به نوعی تحلیل کیفی در متون حقوق داشتند، اما عملاً به دلیل نبود یک مناط بیرون از ارزیابی داده‌های حقوقی، قابلیت آموزش دقیق و فراگیر نداشت. سطحی از تحلیل محصور در افرادی بود که در این شاخه به خبرگی و اجتهاد رسیده بودند و طبعاً سوال از روش آن‌ها نخبگان برای استنباط و استخراج مباحث خودشان، ساده نبود. از سوی دیگر، آموزش این شیوه برای محققان مبتدی حقوق منوط به مسلط‌بودن بر مقوله‌های حقوقی کاملی بود که عملاً در مقام آموزش روش منجر به نوعی دور می‌شد. چون از یک‌سو، برای دانستن روش باید در حقوق خبره می‌شدید و از سوی دیگر، زمانی که در این دانش خبره می‌شدید، دیگر نیازی

به رعایت روش خاص نداشتید. از این منظر بود که آموزش روش در حقوق دانش کلاسیک تا حد زیادی نیازمند انباشت اطلاعات پیشینی بود.

شاید علم حقوق جدید دانشی مُثله شده بود که عملاً از تحلیل تبار قدسی خود محروم بود و تحلیل ذهنی یا کیفی را کمتر می پذیرفت، اما در مقام آموزش بسیار ساده شده بود. علم حقوق معاصر با سازوکارهای خاص خود، در عمل، دانشی در کنار علوم تجربی و مهندسی است که دانشجویان با شناخت قوانین روشمند آن، به تبیین و تحلیل متن می پردازد. در این مسیر آموزش حقوق در ایران، با توجه به جوهر دینی آن، از یک سو و اختلاط با حقوق مدرن از سوی دیگر، محققان این رشته را به سوی تحلیل های مجتهدانه از متون حقوقی می کشاند. مقایسه برای دانشجوی و محقق مبتدی نه تنها سخت بود بلکه خطرناک نیز می نمود. چراکه تلاش برای قواعد روش شناسانه دو دانش فقه و حقوق را به کار می گرفتند و این در عمل با معیار واحد قابل انطباق نبود.

بنابراین چنانکه گفته شد نگارنده در این کتاب که ضمن بازبینی برخی فصول، به نوعی تلخیص عملگرایانه و کاربردی از کتاب اصلی، روش تحقیق در علم حقوق، است، کوشیده است تا بازهم به صورت ساده تر و کاربردی تر محققان و دانشجویان را به تحقیق روشمند ترغیب کند.

کتاب، در هفت فصل، روش تحقیق در حقوق را به صورت عملی آموزش می دهد و این فصلها اگرچه مکمل یکدیگرند اما به صورت مستقل هم قابل استفاده اند. محققانی که فرصت یا حوصله مطالعه کامل کتاب را ندارند، برای آگاهی اجمالی و سریع و آسان از روش تحقیق در علم حقوق و شیوه مطلوب آن مبتنی بر تهیه طرح نامه، می توانند فقط فصل اول و دوم را مطالعه کنند. رعایت اسلوب تقدیمی در این بخش برای نگارش هر مقاله، رساله و کتاب توصیه می شود. فصول بعدی الگوهای عملی و پرکاربرد محققان در این حوزه را ارائه می دهد.